

*Александар Раковић**

Институт за новију историју Србије, Београд

СВЕТОГОРСКИ МОДЕЛ: НЕПРИМЕЊИВ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ**

Сажетак

Рад путем анализе светогорског модела и односа Свете Горе према Грчкој и Васељенској патријаршији показује да би истоветно или слично решење за српске цркве и манастире на Косову и Метохији било непримењиво, па чак и веома штетно за Српску православну цркву, Републику Србију и српски народ уколико би такав модел био наметнут.

Кључне речи: Света Гора, Косово и Метохија, Србија, Српска православна црква, Грчка, Васељенска патријаршија

УВОД

Српски академик Добрица Ћосић је неретко износио став да Косово и Метохију треба поделити између Срба и Албанаца. Међу неким решењима која је предлагао био је и светогорски модел за српске цркве и манастире. С тим у вези, Ћосић је *Вечерњим новостима* 20. марта 2008. казао: „Средњовековни српски манастири – Пећка патријаршија, Дечани, Богородица Љевишка, светоархангелски комплекс, Девич, Грачаница са косовопољским комплексом – повраћајем земљишта и шума национализованих 1945. године, треба да добију самоуправни положај по атоском моделу за православне манастире у грчкој држави. Било би то праведно и трајно решење које би могло да постане темељ

* Имејл-адреса: rakovic@gmail.com.

** Рад је настао у оквиру пројекта „Срби и Србија у југословенском и међународном контексту: унутрашњи развитак и положај у европској/светској заједници“ (47027) који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

културне и целокупне албанско-српске сарадње у економији, комуникацијама и свим облицима међунационалне сарадње” (Večernje novosti 2008). Ћосић није изричито рекао у односу на коју државу би се односио тај светогорски модел за српске цркве и манастире на Косову и Метохији, али је из контекста јасно да се не ради о односу према српској држави, већ према такозваној држави косовско-метохијских Албанаца која је 17. фебруара 2008. једнострано прогласила сецесију од Републике Србије.

Реплику тог модела саопштио је *Вечерњим новостима* 14. августа 2017. министар спољних послова Републике Србије Ивица Дачић: „Свима је потребно трајно решење српско-албанског сукоба, а до њега се може доћи само договором Срба и Албанаца, где ће свако понешто да добије и изгуби. То је идеја компромиса историјског и етничког права. Идеја разграничења на оно што је српско и албанско, и нормализација наших односа, обезбеђење српске православне баштине стварањем самосталних манастирских заједница по атоском моделу у Грчкој, Заједница српских општина за Србе на југу, финансијска надокнада за узурпирану приватну и државну имовину. Укратко, све је решиво ако се прихвате темељна политичка начела решавања српско-албанских односа у овој историјској етапи” (Večernje novosti 2017). И када је реч о Дачићевом предлогу, ради се о очитој самоуправи у односу на „Косово”.

И Ћосићев и Дачићев предлог – можемо га сматрати једним те истим – био је међу многим изреченим мишљењима како би било најбоље разграничити се са Албанцима на Косову и Метохији, па Републици Србији вратити тек нешто у њен састав. Међутим, црквена, научна, културна, политичка елита, као и српски народ у јужној српској покрајини а и другде широм српства, знатном већином су против разграничења и било каквог брзог решења које би водило нарушавању територијалног интегритета Републике Србије на Косову и Метохији (Stepić 2020, 9).

Но, Дачићев предлог изнет је баш у јеку убрзане потраге за разрешењем косовско-метохијског питања кроз разграничење. Реакција јавности, углавном против разграничења, довела је до „унутрашњег дијалога” о Косову и Метохији између владиних органа Републике Србије, Српске православне цркве и научне и културне јавности (Subotić 2017, 91–94). С тим у вези, Влада Републике Србије,

заједно с председником Александром Вучићем, образовала је 16. октобра 2017. Радну групу за пружање подршке вођењу унутрашњег дијалога о Косову и Метохији.

На другом округлом столу у оквиру унутрашњег дијалога, који је у Палати Србија у Београду 13. новембра 2017. окупио представнике научних института (Ђурић 2017, 14–16), у тезама сам говорио о томе због чега би светогорски модел на Косову и Метохији био непримењив, а уколико би неко покушао да га примени наметањем – због чега би могао бити чак и погубан за српски црквени поредак на Косову и Метохији. Пошто се чинило да је тај предлог напуштен, нисам тадашњи реферат из теза преточио у научно-стручни рад, али сматрам корисним да то учиним сада како би се избегло могуће враћање лошем светогорском моделу за Косово и Метохију.

КАНОНСКА НАДЛЕЖНОСТ И ОРГАНИЗАЦИЈА

Света Гора на полуострву Атос ушла је у састав Грчке 1912. током Првог балканског рата, када је ослобођена и остала егејска Македонија. Но, решавање статуса Свете Горе према грчкој држави морало је да сачека да Грци, без предах, прођу још три рата: Други балкански рат (1913), Први светски рат (1914–1918), Малоазијски рат (1919–1922) који је окончан пресељењем милион и по Грка из Мале Азије у Грчку.

Уставном повељом Свете Горе из 1924. утврђени су односи са Грчком и Васељенском патријаршијом у Цариграду. Патријаршијски и ставропигијални манастири на Светој Гори су организовани према „древном режиму”, у стриктном поретку од првог до двадесетог, под канонском јурисдикцијом Васељенске патријаршије на челу са цариградским патријархом. Светогорски манастири су дефинисани као самоуправни, са заједничким телом Свештене општине у Кареји, коју чини по један представник свих двадесет манастира (članovi 1–13). Свештена општина даје Свету епистасију као извршни орган у оквиру које се, у пет утврђених група са по четири манастира, сваке године ротирају чланови Свете епистасије (član 28) (The Constitutional Charter of the Holy Mountain of Athos 2019, 21–23, 27–28). Света Гора, дакле, има своју скупштину и своју владу.

Уставом Грчке из 1927. потврђена је аутономија Свете Горе у оквиру грчке државе и канонска јурисдикција Васељенске патријаршије над Светом Гором (članovi 109–112) (Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας 107/1927, 777–778). У наредним грчким уставима то је на исти начин потврђивано. С тим у вези и према сада актуелном Уставу Грчке, Света Гора на полуострву Атос је у „складу са древним привилегованим статусом, самоуправни део грчке државе, а њен суверенитет ће остати нетакнут”, притом „у духовном смислу, Света Гора је под директном надлежношћу Васељенске патријаршије” (član 105) (The Constitution of Greece 2008, 119).

Косово и Метохија су у састав Краљевине Србије и Краљевине Црне Горе ушли 1912. када је тај простор ослобођен од Турака у Првом балканском рату. Краљевини Србији припали су Косово и део Метохије, са Рашко-призренском епархијом, а у делу Метохије који је добила Краљевина Црна Гора образована је Пећка епархија (Slijerčević 1991b, 566–567). Након победе Краљевине Србије у Првом светском рату, и стварања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (1918), на основу претходног споразума с југословенским властима, Васељенска патријаршија је 1922. томосом дала канонски отпуст свим епархијама у Старој Србији, Босни и Херцеговини и Јужној Србији, признала је њихово уједињење из 1920. са осталим српским епархијама и прихватила аутокефалност уједињене Српске православне цркве издигнуте у ранг патријаршије (Slijerčević 1991b, 558–561).

Уставом Српске православне цркве из 1931. за простор јужне Старе Рашке и Косова и Метохије утврђена је само Рашко-призренска епархија са седиштем у Призрену (Službene novine Kraljevine Jugoslavije 275/1931, 1726). Пећка епархија је укинута а њен простор придодат је Рашко-призренској епархији (Slijerčević 1991b, 566–567). Границе Рашко-призренске епархије од 1931. нису мењане. Рашко-призренска епархија заузима простор од Новог Пазара до Призрена и од Пећи до Гњилана. Дакле, Српска православна црква је остала доследна претходно заснованим границама своје епархије које су излазиле из наметнутих авнојевских граница Аутономне косовско-метохијске области (од 1945), Аутономне покрајине Косово и Метохија (од 1963) и Социјалистичке аутономне покрајине Косово (од 1969), у оквиру Народне Републике/Социјалистичке Републике Србије.

Притом, српски патријарх са седиштем у Београду, као архиепископ пећки, има право ставропигије над манастиром Пећка Патријаршија и манастиром Будисавци као метохом Пећке Патријаршије (Milovanović i Mihajlović 2014, 421–424). Поред тога, митрополит црногорско-приморски од 1991. у титули поново носи и звање егзарха Пећког трона (Stamatović 1999, 88). Дакле, три српска епархијска архијереја су архијерејски везана за Косово и Метохију, а повремено су им као помоћ давани и викарни епископи хвостански и липљански чија су места данас упражњена. Не постоји никакво заједничко архијерејско тело у оквиру Српске православне цркве за Косово и Метохију.

Неприхватљива је аналогија с Васељенском патријаршијом са седиштем у Турској, а аутономијом Свете Горе у Грчкој која би значила да Српска патријаршија са седиштем у Београду има канонску надлежност над црквено-политичком аутономијом на „Косову”, као другој држави. Даље, на Косову и Метохији посебно не може постојати ништа налик Свештеној општини нити Светој епископској јер нема нити је икада било самоуправних манастира нити древног поретка. Притом, манастири на Косову и Метохији су и мушки и женски, а манастири на Светој Гори само су мушки, док је женама забрањен приступ. Сасвим је искључено да би на Косову и Метохији могло постојати било шта налик на Свештену општину и Свету епископској коју би чинили монаси и монахиње. То је чак апсурдно. На крају, на Светој Гори постоје само православне монашке насеобине, а на Косову и Метохији манастири и цркве окружени су стотинама хиљада мирјана па је чак и на основу сасвим другачијег амбијента немогуће правити симетрије. Стога је најбоље да организација Српске православне цркве на Косову и Метохији остане каква јесте.

ТЕРИТОРИЈАЛНА И ПОЛИТИЧКА АУТОНОМИЈА

Света Гора је, дакле, територијална и политичка аутономија у оквиру Грчке. За улазак на Свету Гору потребна је виза – диамонитирион. Према Законодавној уредби коју је Грчка донела 1926. као ратификацију Уставне повеље Свете Горе из 1924, министар спољних послова Грчке именује

гувернера на Светој Гори за односе са светогорским органима управе. Гувернер на Светој Гори има на располагању грчку полицију (članovi 3–5) (The Constitutional Charter of the Holy Mountain of Athos 2019, 8–10).¹ Уставном повељом Свете Горе из 1924. прописано је да светогорски калуђери чином монашења постају грчки држављани (član 6) (The Constitutional Charter of the Holy Mountain of Athos 2019, 22), што потврђује Устав Грчке из 1927 (član 109) (Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας 107/1927, 777) и сви наредни до устава из 1975. који је потом четири пута допуњаван уставним амандманима и сада је то исто на снази (član 105) (The Constitution of Greece 2008, 119).

Када је реч о Косову и Метохији, оно је од 1945. аутономија у оквиру Србије, у авнојевским границама које је наметнула Комунистичка партија Југославије у југословенској социјалистичкој држави. Реч је, дакле, о територијалној и политичкој аутономији. Албански сепаратисти и НАТО извршили су 1998. и 1999. агресију на Републику Србију (СР Југославију). Уласком НАТО на Косово и Метохију 1999, истеривањем српског становништва и органа власти, успостављањем међународне управе и администрације албанских сепаратиста – суверенитет Републике Србије на Косову и Метохији све више је нарушаван. Коначно, администрација албанских сепаратиста је 2008. једнострано прогласила независност „Косова”, а то питање постало је једно од најспорнијих у међународном поретку 21. века.

И у преамбулу Устава Републике Србије из 2006. унето је да је „Покрајина Косово и Метохија саставни део територије Србије, да има положај суштинске аутономије у оквиру суверене државе Србије и да из таквог положаја Покрајине Косово и Метохија следе уставне обавезе свих државних органа да заступају и штите државне интересе Србије на Косову и Метохији у свим унутрашњим и спољним политичким односима” (Službeni glasnik Republike Srbije 98/2006).

Није логично да би се могла остварити било каква територијална аутономија за српске цркве и манастире на Косову и Метохији. Ове бројне светиње – десетине и десетине њих – нису груписане, чак нису ни близу, и између њих

1 Legislative Decree of September 10, 1926 on the Ratification of the Constitutional Charter of Mount Athos, прештампано у: The Constitutional Charter of the Holy Mountain of Athos.

не постоји физичка комуникација осим уобичајене мреже путева која пресеца простор насељен махом Албанцима. Дакле, није могуће територијалном аутономијом повезати ни најважније четири светиње: Богородицу Љевишку у Призрену, Грачаницу, Високе Дечане и Пећку Патријаршију.

Поновимо, с обзиром на организацију Српске православне цркве на Косову и Метохији није могуће направити ништа налик управним органима на Светој Гори. Када је реч о хипотетичкој политичкој аутономији српских цркава и манастира на Косову и Метохији – налик светогорској – поставило би се притом питање да ли се ради о црквено-политичкој аутономији у односу на Републику Србију или на такозвано „Косово“? Очито је да се, када је реч о предлозима Ћосића и Дачића, ради о „Косову“, али размотримо оба случаја.

Случај А) Република Србија би са Српском православном црквом морала да направи споразум какав имају Грчка и Света Гора. То би, дакле, била српска црквена аутономија у оквиру Аутономне Покрајине Косово и Метохија. Било би бесмислено ако би за комуникацију са српским манастирима на Косову и Метохији био задужен неки српски дипломата, налик гувернеру, кога одређује министар спољних послова Републике Србије. Поред тога, у овом моменту је немогуће да се о безбедности српских цркава и манастира на Косову и Метохији старају припадници српске полиције.

Случај Б) Било би најопасније ако би решење према светогорском моделу приграбила администрација албанских сепаратиста на Косову и Метохији. Тиме би то, путем споразума „Косова“ и Српске православне цркве, био вид српске црквене или црквено-политичке аутономије у оквиру „Републике Косово“ која би новим монасима могла издавати „косовско држављанство“. Органима албанских сепаратиста би тиме чак и одговарало да комуникацију са српским црквама и манастирима обавља гувернер ког одређује „косовски“ министар спољних послова, а обезбеђење врши „косовска“ полиција. Светогорски модел, у контексту такозване „Републике Косово“, значио би да се прихвата надлежност „Косова“ над српским црквама и манастирима на Косову и Метохији, а преко држављанства чак и над монашким заједницама.

Дакле, светогорски модел ма колико се комотно могао тумачити у контексту Косова и Метохије, највише би одговарао

албанским сепаратистима и њиховој администрацији у Приштини. Републици Србији и Српској православној цркви светогорски модел црквено-политичке аутономије на Косову и Метохији не би могао да одговара.

ПРЕУЗИМАЊЕ МАНАСТИРА

Манастир Хиландар је последњи преостали српски манастир на Светој Гори. Крајем 15. века српски манастири на Светој Гори били су и Дохијар, Григоријат, Свети Павле и Дионисијат (Vakalópoulos 1973, 166). Но, од 16. до 18. века на Светој Гори је трајао сукоб који су словенским монасима наметнули грчки монаси како би били преузети српски, бугарски и руски манастири. Без словенских држава у залеђу, јер су Србија и Бугарска нестале под османлијским освајањима, словенски манастири на Светој Гори остали су без заштите. Света Гора је у 17. веку била подељена на „две непријатељске партије”: грчку и словенску којом су доминирали Срби. Бројнији Грци су потискивали Србе и преузимали манастир по манастир. Половином 18. века Грци су накратко преузели презадужени и осиромашени Хиландар, а краткотрајно преузимање се догодило десетак године пре укидања Пећке Патријашије (1766) од стране османских државних власти и грчких црквених власти у Цариграду (Slijerčević 1991a, 421–426).

Срби су већину хиландарској братији изгубили после Грчког устанка 1821. а до краја 19. века у Хиландару су најбројнији били Бугари. Стога се Краљевина Србија посветила повратку Хиландара у српски црквени идентитет. Краљ Александар Обреновић је после посете Хиландару 1896. покрио нагомилане манастирске дугове, Србија је одредила новчану помоћ која је давана на свака три месеца, конзулат Србије у Солуну и Српска црква старали су се да преко дела хиландарске братије и новопристиглих калуђера који су послати из Србије, Хиландар поново дође у српске руке. Срби су до 1908. поново постали најбројнији на Хиландару, а бројност се надаље повећавала пристизањем српских монаха и искушеника. Краљ Петар Карађорђевић је 1910. посетио Хиландар и од тад су споне између српске државе и хиландарског манастира биле још чвршће (Samardžić 2019, 77–89).

До обнове српског монаштва у Хиландару, на читавој Светој Гори било је само тридесетак српских монаха. У исто време, почетком 20. века најбројнији на Светој Гори били су руски калуђери, следили су грчки, па бугарски (Екмеџић 1989, 460). Данас су грчки калуђери најбројнији, налазе се у седамнаест самоуправних манастира Свете Горе. Словени сада имају само три светогорска манастира: Срби су од почетка 20. века учврстили своје присуство у Хиландару, Руси су у Светом Пантелејмону, а Бугари у Зографу. Историја Свете Горе је, поред осталог, и прожета бројним међусобним преузимањима манастира од стране грчких или словенских братија. Каткад су Словени били јачи, а каткад Грци што је случај и данас.

Не треба исхитреним симетријама са светогорским решењем давати аргументе албанским сепаратистима да би у случају нових ломова, па чак и новог насилног истеривања Срба, могли да преузму српске цркве и манастире на Косову и Метохији а притом се позову на светогорски модел. Албански политичари, интелектуалци и римокатоличка јерархија на Косову и Метохији, више од двадесет година дају до знања како желе да преузму српске средњовековне цркве и манастире. Посебно албански римокатолички клер лажно приказује српске средњовековне светиње на Косову и Метохији или као римокатоличку баштину коју су преотели Срби или као православне цркве које су настале на темељима срушених албанских римокатоличких цркава (Раковић 2015, 190–195). Дакле, опасност од римокатоличке јерархије Албанаца и њихових намера је реална. За сада не делује могуће да би се Васељенска патријаршија упетљала против Срба у српско црквено питање на Косову и Метохији.

ЗАКЉУЧАК

Ништа се из светогорског модела не може применити на српске цркве и манастире на Косову и Метохији. Срљало би се из грешке у грешку. Није могуће, чак ни механички, начинити на Косову и Метохији поредак српских манастира по узору на светогорске. Када би то неко покушао, било би гротескно. У потпуности је искључена могућност да би на Косову и Метохији могло да се створи било шта налик светогорској влади и скупштини.

Даље, хипотетичко решење да Министарство спољних послова у Београду именује дипломату, чак гувернера, задуженог за комуникацију с црквеном аутономијом на Косову и Метохији налик светогорској, значило би да је реч о билатералним спољним односима, врло опасним у контексту решавања српског питања у јужној српској покрајини. Исто тако опасно било би уређење билатералних спољних односа те сугерисане црквене аутономије на Косову и Метохији с властима албанских сепаратиста у Приштини, која би потврђивала унутрашњи суверенитет „Косова”, давање „косовског држављанства” српским монасима и изричиту надлежност „косовске” полиције за безбедност предложене аутономије.

За светогорски модел карактеристично је и често преузимање манастира. Они су из грчких прелазили у словенске руке, па и назад. Но, није реч само о сукобима ове две струје. Манастир Ивирон који су у 10. веку основали грузијски монаси, преузели су Грци половином 20. века и немају намеру да га врате. Албанска римокатоличка јерархија лажима води кампању која би требало да створи оквир да римокатолици Албанци положе право над српским средњовековним светињама на Косову и Метохији и на крају их преотму. Њима би сасвим одговарало да се позову на светогорски модел преузимања манастира, које би притом надгледале „косовске” полицијске снаге.

Дакле, организација Српске православне цркве на Косову и Метохији треба да остане каква јесте. У јужној српској покрајини канонску надлежност имају двојица српских архијереја, а још један архијереј за то има историјску основу. О косовско-метохијском питању, као суштинском за српски православни идентитет, старају се и српски патријарх, Свети архијерејски синод и Свети архијерејски сабор Српске православне цркве. Неприхватљиво би било свако решење које би било срочено тако да сугерише како нису у истој држави средиште Српске православне цркве у Београду и српске цркве и манастири на Косову и Метохији.

Кад се све то узме у обзир, предлози Добрице Ћосића и Ивице Дачића изречени су тек онако, без посебног промишљања. Сваки покушај имплементације светогорског модела на Косову и Метохији био би погрешан, извесно и кобан за српске националне интересе. За решавање косовско-

метохијског питања треба сачекати повољније околности, када се стекну услови за правично разрешење којим би били задовољени интереси српског народа.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Ekmečić, Milorad. 1989. *Stvaranje Jugoslavije 1790–1918*, том 2. Beograd: Prosveta.
- Đurić, Živojin. 2017. „Politički i nacionalni aspekti državnog pitanja Srbije u dijalogu o Kosovu i Metohiji.”, *Nacionalni interes* 30 (3): 13–25.
- Milovanovic, Jovan, i Ljubomir Mihajlovic. 2014. *Manastiri Srpske pravoslavne crkve*. Beograd: Patrijaršijski upravni odbor Srpske pravoslavne crkve.
- Raković, Aleksandar. 2015. *Srbi i religijski intervencionizam 1991–2015. Politički aspekti verskih izazova srpskoj državi i crkvi posle raspada Jugoslavije*. Beograd: Hrišćanski kulturni centar.
- Samardžić, Siniša. 2019. „Poseta kralja Petra I Karađorđevića manastiru Hilandaru 1910. godine.”, U *Deseta kazivanja o Svetoj Gori*, ur. Srđan Pirivatrić i Zoran Rakić, 77–100. Beograd: Društvo prijatelja Svete Gore Atonske, Zadužbina Svetog manastira Hilandara.
- Slijepčević, Đoko. 1991a. *Istorija Srpske pravoslavne crkve. Od pokrštanja Srba do kraja XVIII veka*, том 1. Beograd: BIGZ.
- Slijepčević, Đoko. 1991b. *Istorija Srpske pravoslavne crkve. Od početka XIX veka do kraja drugog svetskog rata*, том 2. Beograd: BIGZ.
- Stamatović, Aleksandar. 1999. *Kratka istorija Mitropolije crnogorsko-primorske*. Cetinje: Svetigora.
- Stepić, Milomir. 2020. „Kosovo i Metohija: geopolitički aspekti brzog rešenja i zamrznutog konflikta.”, *Nacionalni interes* 38 (2): 7–30.
- Subotić, Momčilo. 2017. „Kosovo i Metohija: pitanje unutrašnjeg dijaloga.”, *Nacionalni interes* 30 (3): 81–105.

The Constitutional Charter of the Holy Mountain of Athos. 2019. Athos: Holy Community of Mount Athos.

The Constitution of Greece. 2008. Athens: Hellenic Parliament.

Ustav Republike Srbije, „Službeni glasnik RS”, br. 98/2006.

Ustav Srpske pravoslavne crkve, „Službene novine kraljevine Jugoslavije”, br. 275/1931.

Vakalópoulos, Apóstolos E. 1973. *History of Macedonia 1354-1833*, Thessaloniki: Institute for Balkan studies.

Večernje novosti. 2008. „Istrpeti poraz, preporoditi Srbiju”, 20. mart 2008.

Večernje novosti. 2017. „Razgraničenje s Albancima, a crkve kao na Svetoj Gori”, 14. avgust 2017.

Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας. ΦΕΚ Α 107/1927.

Aleksandar Raković*

Institute for Recent History of Serbia, Belgrade

THE ATHONITE MODEL: NOT APPLICABLE IN KOSOVO AND METOHIJA

Resume

Mount Athos is a part of Greece from 1912 after Greeks liberated it from Turkish rule. According to the Constitutional Charter of the Holy Mountain of Athos (1924), the Legislative Decree on the Ratification of the Constitutional Charter of Mount Athos (1926) and the Constitution of Greece (1927) – Mount Athos is a self-governed part of the Greek State under the direct canonical jurisdiction of the Ecumenical Patriarchate in Constantinople (Istanbul). Thus, While Mount Athos is in Greece, the Ecumenical Patriarchate has a seat in today's Republic of Turkey.

* E-mail address: rakovic@gmail.com.

Mount Athos is governed by its twenty Holy, Sovereign, Royal, Patriarchal, and Stavropegial Monasteries – arranged according to ancient regime – administratively represented by the Holy Community in Karyes. All Athonite monks acquire Greek citizenship. The Minister of Foreign Affairs of Greece appoints a Governor to Mount Athos for communication with the Athonite bodies as well as for maintenance of public order and safety at the Mount Athos.

Immediately after administration of Albanian separatists in Priština unilaterally proclaimed independence from the Republic of Serbia (2008), a prominent member of the Serbian Academy of Sciences and Arts Dobrica Ćosić proposed that Serbian medieval monasteries and churches in Kosovo and Metohija should have status as Mount Athos in Greece. The same proposal was repeated by the Minister of Foreign Affairs of Serbia Ivica Dačić in 2017.

However, nothing from the Athonite model can be applied to the Serbian monasteries and churches in Kosovo and Metohija. It would be rushing from one mistake to another. It is impossible, even mechanically, to create an order of Serbian monasteries in Kosovo and Metohija such as the one on Mount Athos. If someone tried, it would be grotesque. It is utterly impossible to create in Kosovo and Metohija anything similar to the Athonite bodies similar to government and assembly.

Furthermore, a hypothetical solution in which the Ministry of Foreign Affairs in Belgrade would appoint a diplomat (maybe even governor) in charge of communicating with an ecclesiastical autonomy in Kosovo and Metohija such as the one on Mount Athos would imply the existence of bilateral foreign relations, a very dangerous proposition in the context of resolving the Serbian issue in Serbia's southern province. Equally dangerous would be regulating bilateral foreign relations and the suggested ecclesiastical autonomy in Kosovo and Metohija with the Albanian separatist authorities in Priština, which would confirm the internal sovereignty of "Kosovo", granting "Kosovo citizenship" to Serb monks and the explicit competence of the "Kosovo" police for safeguarding the proposed autonomy.

Another characteristic of the Athonite model is the frequent passing of monasteries from Greek into Slavic hands, and vice versa. But this is not only about conflicts between these two churches. The Monastery of Iviron, which was founded by Georgian monks in the 10th century, was taken over by the

Greeks in the mid-20th century without any intention of returning it. The Albanian Roman Catholic clergy are using lies in their campaign to create a framework for Roman Catholic Albanians to lay claim to Serbian medieval shrines in Kosovo and Metohija and ultimately seize them. They would be quite happy to invoke the Athonite model of taking over monasteries, which would then be overseen by the “Kosovo” police forces.

Therefore, the organization of the Serbian Orthodox Church in Kosovo and Metohija should remain as it is. In Serbia’s southern province, canonical authority is in the hands of two Serbian bishops, and one more bishop has a historical basis for that. In charge of the Kosovo-Metohija issue, which is essential for Serbian Orthodox identity, is the Serbian Patriarch, the Holy Synod of Bishops, and the Holy Council of Bishops of the Serbian Orthodox Church. Any statement formulated in such a way as to suggest that the center of the Serbian Orthodox Church in Belgrade and the Serbian churches and monasteries in Kosovo and Metohija are not in the same state, would be unacceptable.

Taking everything into consideration, the proposals of Dobrica Ćosić and Ivica Dačić were voiced just like that, without any special consideration. Any attempt to implement the Athonite model in Kosovo and Metohija would be wrong and definitely fatal to Serbian national interests. Resolving the Kosovo-Metohija issue needs to wait for more favorable circumstances, when the conditions are right for a just solution that would satisfy the interests of the Serbian people.

Keywords: Mount Athos, Kosovo and Metohija, Serbia, Serbian Orthodox Church, Greece, Ecumenical Patriarchate of Constantinople

* Овај рад је примљен 30. новембра 2020. године, а прихваћен на састанку Редакције 23. фебруара 2021. године.